

Nr 40

Utlåtande i anledning av motioner om dels utländsk medborgares rätt till fritidsfiske, dels tillstånd till fiske för utländsk gäst vid turistanläggning.

Tredje lagutskottet har behandlat följande inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nämligen *dels* nr 75 i andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås, *dels* nr 144 i första kammaren av fröken *Stenberg* och herr *Hübinette* och nr 192 i andra kammaren av herrar *Thylén* och *Hedin*.

I motionen II:75 hemställes "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om förslag till ändring av bestämmelserna för fritidsfiske, så att utländsk medborgare ges lika rätt som svensk medborgare till fritidsfiske i allmänt vatten".

I motionerna I:144 och II:192, som är likalydande, hemställes "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om översyn av lagen av den 1 december 1950 om rätt till fiske samt att härvid särskilt beaktas möjligheten för turistanläggningar att erhålla generellt tillstånd till fiske för sina utländska gäster".

Över motionerna har utskottet på sätt § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat utlåtande från fiskeristyrelsen. Därjämte har på begäran av utskottet yttrande över motionerna avgivits av Sveriges fiskares riksförbund, Fritidsfiskets samarbetsnämnd, Svenska turisttrafikförbundet och Svenska turisthotellens riksförbund.

Gällande bestämmelser

Enligt 1 § *lagen den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde* är vattenområdet i havet längs Sveriges kuster allmänt (*allmänt vatten*), där det ej ingår i fastigheterna (*enskilt vatten*). Enligt huvudregeln i 2 § hänföres till fastigheterna allt vatten inom 300 meter från fastlandet.

Förutom i havet finns allmänt vatten endast i Vänern, Vättern, Hjälmarens och Storsjön i Jämtland.

I allmänt vatten får enligt 2 § *lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske* (fiskerättslagen) varje svensk medborgare fiska med rörligt redskap. Fiske med fast redskap kräver däremot, med visst undantag, tillstånd av myndighet.

Fisket i enskilt vatten är enligt huvudregeln i 5 § samma lag förbehållet jordägaren eller den som på annan särskild grund (t. ex. avtal eller skattläggning) äger fiskerätt. Denna bestämmelse är emellertid underkastad vidsträckta undantag, vilka ger svensk medborgare rätt att bedriva fiske med rörligt redskap i enskilt vatten längs stora delar av havskusten och i viss utsträckning även i de fyra ovannämnda sjöar, där allmänt vatten finns, samt i Mälaren.

I fråga om utlännings fiskerätt bör först framhållas att i den mån utläningen stöder sig på enskild fiskerätt, t. ex. upplåtelse från jordägaren, saknar medborgarskapet betydelse; utläningen är likställd med svensk medborgare.

Utlänning, som sedan minst två år är stadigvarande bosatt i Sverige, är enligt 4 och 21 §§ fiskerättslagen likställd med svensk medborgare i fråga om fiske i allmänt vatten och frifiske i enskilt vatten.

Ytterligare bestämmelser om utlännings fiskerätt ges i kungl. *kungörelsen* den 25 mars 1960 *angående rätt för utlännning att fiska på allmänt vatten m. m.* (nr 47), vilken utfärdats med stöd av sistnämnda paragrafer i fiskerättslagen. Enligt 1 § i denna kungörelse äger medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge att utan tillstånd bedriva fritidsfiske med spö, pilk och liknande handredskap i allmänt vatten vid havskust och i sådant enskilt vatten, där varje svensk medborgare får utöva fritt fiske. Undantag gäller dock för viss kommun i Norrbottens län. Då rätt till fiske inte föreligger för utlännning enligt 1 § eller på grund av stadgande i 4 eller i 21 § fiskerättslagen får fiskeristyrelsen enligt 2 § i kungörelsen meddela tillstånd till fritidsfiske i allmänt vatten eller i enskilt vatten, där fisket är fritt för svenska medborgare. Sådant tillstånd får meddelas för viss person eller för grupp av utlänningar. Tillstånd för viss person att inom visst län utöva fritidsfiske i sådant vatten får också meddelas av länsstyrelsen. Om tillståndet endast avser fritidsfiske med handredskap under en tid av högst 14 dagar, får tillståndet meddelas av polismyndigheten i orten.

För *oskiftade* och *samfällda fisken* ges regler i 24 § fiskerättslagen. Huvudregeln är att sådana fisken får nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kan samsas. Om enighet inte kan uppnås, kan en eller flera av dem hos länsstyrelsen begära föreskrifter om hur fisket skall nyttjas. Den som vill upplåta sin fiskerätt i oskiftat eller samfällt fiske till annan person måste i de fall som här är av intresse ha samtycke från flertalet av de övriga delägarna.

Här må slutligen anmärkas att ovan redovisade bestämmelser om utlännings fiskerätt tillkommit i nordiskt samarbete (prop. 1960:39, 3LU 1960:6) samt att föreskrifter av liknande innebörd genomförts i Danmark, Finland och Norge.

Motionerna

I motionen II:75 av herr Gustafsson i Borås framhålls att tillståndsvånget för fritidsfiske helt i onödan diskriminerar utländska medborgare och i synnerhet turister på tillfälligt besök i vårt land. Motionären anser, med hänsyn till den utomordentligt stora omfattning svenskarnas fritidsfiskande har tagit, att ett begränsat antal utlänningars fiske inte på nämnvärt sätt kan påverka vare sig fiskbeståndet, den totala fångstmängden eller andra förhållanden av betydelse, även om dessa utlänningar skulle få samma rätt till fritidsfiske på allmänt vatten som svenska medborgare. Några motiv för att bibehålla särbestämmelserna om utlänningars rätt till fritidsfiske står således enligt motionärens uppfattning inte att finna. Tvärtom talar,

anser han, uppenbara rättviseskäl för att bestämmelserna avskaffas, inte minst med hänsyn till det under senare år kraftigt ökade antalet immigranter och turister från utomnordiska länder.

I motionerna I:144 av fröken Stenberg och herr Hübinette och II:192 av herrar Thylén och Hedin framhålles att gällande bestämmelser medför att hotell och liknande turistanläggningar, även om de är ägare till fiskevatten, inte kan locka utländska turister med möjligheten att fiska. Inte minst för turistnäringen vore det därför enligt motionärerna önskvärt att man ändrar gällande bestämmelser så att turistanläggning, som förfogar över fiskevatten, skall kunna få generellt tillstånd till fiske för sina utländska gäster.

Remissyttranden

Motionen II:75

Fiskeristyrelsen anser det mycket tveksamt om motionen bör föranleda någon riksdagens åtgärd. *Sveriges fiskares riksförbund* avstyrker motionen. *Fritidsfiskets samarbetsnämnd*, som är gemensamt organ för Fiskefrämjandet, Svenska sportfiskareförbundet och Sveriges allmänna fiskevårdsförbund, anser att en omprövning av bestämmelserna kan ifrågasättas. *Svenska turisttrafikförbundet* tillstyrker motionen.

Fiskeristyrelsen uttalar till en början att motionären synes avse att bestämmelserna i 1 § kungörelsen 1960:47 skulle bli tillämpliga även på de i 2 § kungörelsen avsedda utlänningarna och att som följd därav 2 § upphäves. Härefter erinrar styrelsen om att 1960 års lagstiftning och anslutande kungörelse reglering tillkommit efter initiativ i Nordiska rådet och bygger på internordisk reciprocitet. Om man vill likställa alla utlänningar med nordiska medborgare, förefaller det styrelsen befogat — även med hänsyn till att samarbete i fritidsfiskefrågor upptagits de nordiska länderna emellan — att frågan tas upp på det nordiska planet så att motsvarande reglering kommer till stånd även i Danmark, Finland, Island och Norge. Styrelsen framhåller vidare att av 2 § första stycket i nämnda kungörelse framgår att även gruppstillstånd kan meddelas av fiskeristyrelsen men att något sådant ärende inte har förekommit inom styrelsen sedan kungörelsen trädde i kraft. Härav drar styrelsen slutsatsen att nuvarande, tämligen generösa och lättillämpade bestämmelser är ganska litet kända för allmänheten. Utan tillgång till statistik över polismyndigheternas tillståndsgivning uttalar styrelsen att även detta lokala licenssystem måste anses vara lättillämpat och föga betungande för fritidsfiskande utlänningar. På dessa skäl anser styrelsen det mycket tveksamt om motionen bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Även *Sveriges fiskares riksförbund* erinrar om att bestämmelserna tillkommit i nordiskt samarbete och anser det helt uteslutet att vårt land ensidigt skulle kunna vidtaga ändringar i dessa.

Fritidsfiskets samarbetsnämnd upplyser att såvitt nämnden kunnat finna någon

framställning om tillstånd till fritidsfiske aldrig avisats. Om detta är korrekt kan det enligt nämnden givetvis ifrågasättas om tillståndstvånget fyller någon funktion och huruvida dess obestridliga negativa effekt ur turistsynpunkt inte bör föranleda en omprövning av bestämmelserna. Väsentligare ur samarbetsnämndens synpunkt uppges dock vara den totala frånvaron av information till utländska fisketurister, dels om de nuvarande bestämmelserna om tillståndskravet, dels om de ytterst viktiga bestämmelserna vad gäller de geografiska gränserna för det fria fiskets utövande samt om fiskestadgorna av lokal och allmän karaktär. En flerspråkig populär broschyr borde enligt nämndens mening framställas och hållas tillgänglig bl.a. via fritidsfiskets och turismens organisationer. Med hänsyn till det växande nordiska samarbetet på fritidsfiskets område och till önskemålet om i möjligaste mån likformiga fiskebestämmelser i de nordiska länderna torde enligt nämndens uppfattning denna fråga böra diskuteras gemensamt mellan de nordiska länderna.

Svenska turisttrafikförbundet anför att i den allmänna upplysningsverksamhet, som förbundet med statsmedel bedriver i utlandet för att söka skapa ökat intresse för turistresor till Sverige, informationen om fritidsfisket spelar en betydande roll. Anledningen är att möjligheten till fritidsfiske på utländska besökare utövar stor attraktionskraft och för en del av dem utgör ett av huvudmotiven för ett turistbesök i Sverige. Förbundet uppger att i praktiken tillstånd som regel torde beviljas utlänning som ansöker att få fiska på allmänt vatten. Förbundet finner därför att tillståndstvånget i praktiken blivit en tom formalitet, men en formalitet som förbundet erfarenhetsmässigt vet väcker betydande irritation hos utländska turister. Med den omfattning det svenska fritidsfisket nu tagit och med tanke på de relativt begränsade fångster det blir fråga om, finner förbundet att en utvidgning av bestämmelserna för fritidsfiske enligt motionärens förslag inte skulle kunna inverka menligt på yrkesfiskarnas intressen. På dessa skäl tillstyrker förbundet bifall till motionen.

Motionerna I:144 och II:192

Fiskeristyrelsen och *Sveriges fiskares riksförbund* avstyrker motionerna, medan *Svenska turisttrafikförbundet* och *Svenska turisthotellens riksförbund* tillstyrker desamma. *Fritidsfiskets samarbetsnämnd* synes vilja ifrågasätta en omprövning av bestämmelserna.

Fiskeristyrelsen framhåller att en stor del av det enskilda fisket — och sannolikt huvuddelen därav — fortfarande är oskiftat. Upplåtelse av andel i oskiftat fiske kräver samtycke av en enkel majoritet efter huvudtal bland övriga fiskeandelsägare. Är denna fordran uppfylld, föreligger enligt styrelsen lagenliga upplåtelser av fiskerätt, t. ex. genom fiskekortsförsäljning. Utlänning, som köpt fiskekort, är innehavare av enskild fiskerätt och därmed likställd med svensk medborgare och undantagen från kraven på myndighetstillstånd för fritidsfiske enligt 1960 års lagstiftning och kungörelse.

I det stora flertalet fall torde enligt styrelsen turistanläggningar vara delägare i oskiftade fiskevatten i den mån de önskar utnyttja fritidsfiskemöjligheter för utlänningar som "försäljningsargument". Ingenting hindrar då att turisthotellet eller pensionatet ordnar fiskemöjligheterna för sina utländska gäster genom fiskekort som tillhandahålls för ett formellt belopp eller inkluderas i logipriset.

På dessa skäl finner styrelsen att gällande rätt inte kan anses lägga några hinder i vägen för utländska turisternas fiske i enskilda fiskevatten.

Också *Sveriges fiskares riksförbund* är av den uppfattningen att många av de större turistanläggningarna torde vara delägare i eller på annat sätt förfoga över enskilda fiskevatten och att ingenting torde kunna hindra dem från att upplåta sin fiskerätt till sina utländska gäster eller att tillhandahålla dem fiskekort, varigenom de kommer att bli likställda med svenska medborgare. Eftersom nuvarande bestämmelser sålunda icke kan anses hindra utländska turisternas fiske i enskilt vatten, finner styrelsen att motionerna måste avstyrkas.

Svenska turisthotellens riksförbund framhåller att fritidsfisket är en stor attraktion vid värvning av utländska gäster till turistanläggningarna. Enligt förbundet är det emellertid högst troligt att förbudet för utländsk medborgare att utan särskilt tillstånd bedriva fiske inte är känt ute i bygderna. Den omständigheten att lagen troligen överträdes anser förbundet givetvis inte kunna motivera en ändring i och för sig men finner å andra sidan inte några bärande skäl för att bibehålla en bestämmelse, som diskriminerar våra utländska gäster. Då det knappast kan innebära någon nämnvärd förlust för yrkesfisket om förbudet upphäves och det ligger i turisthotellnäringens intresse att ge utländska besökare all tänkbar service och fritidssysselsättning, tillstyrker förbundet varmt att motionerna bifalles.

Utskottet

Enligt bestämmelser i fiskerättslagen är utlänning, som sedan minst två år är stadigvarande bosatt i Sverige, likställd med svensk medborgare i fråga om fiske i allmänt vatten och i sådant enskilt vatten, där fisket är fritt för svenska medborgare. För medborgare i annat nordiskt land gäller särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, som ger dem rätt att utan tillstånd bedriva fritidsfiske vid havskust med spö, pilk och liknande handredskap i allmänt vatten och sådant enskilt vatten som nyss sagts. Vidare kan utlänningar, som inte enligt dessa bestämmelser äger fiskerätt, få tillstånd till fritidsfiske i motsvarande vatten av fiskeristyrelsen eller, såvitt gäller visst län, av länsstyrelsen. Tillstånd för högst 14 dagar kan också beviljas av polismyndigheten i orten. Fiskeristyrelsens tillstånd kan avse såväl viss person som grupp av utlänningar. — Om utlänningen stöder sig på enskild fiskerätt, t. ex. efter upplåtelse från jordägaren, saknar medborgarskapet betydelse.

I motionen II:75 av herr Gustafsson i Borås hemställes om sådan ändring av bestämmelserna att utländsk medborgare ges samma rätt till fritidsfiske i allmänt vatten som svensk medborgare.

I motionerna I:144 av fröken Stenberg och herr Hübinette och II:192 av herrar

Thylén och Hedin framhålles som önskvärt att turistanläggning som förfogar över fiskevatten skall kunna få generellt tillstånd för utländska gäster. Motionärerna hemställer om översyn av fiskerättslagen i detta syfte.

Som framhålles i motionerna och i vissa remissyttranden däröver synes bestämmelserna om utlänningars fiskerätt och då särskilt föreskrifterna om tillståndstvång stundom vålla viss irritation. Enligt utskottets mening torde emellertid missnöjet i stor utsträckning ha sin grund i bristande kännedom om bestämmelsernas innehåll, något som även illustreras av vad som förevarit i detta ärende. Belysande är att möjligheten att erhålla gruppstillstånd inte har utnyttjats någon gång under de snart åtta år bestämmelserna varit i kraft.

Vid bedömning av förslaget i motionen II:75 bör vidare beaktas att licenssystemet, framför allt på det lokala planet, torde få betecknas som lättillämpat och att, som framgår av remissyttrandena, tillståndsgivningen är synnerligen generös. Det har sålunda uppgivits att framställning om tillstånd aldrig avslagits. Vissa principiella betänkligheter, bl. a. av säkerhetsskäl och hänsyn till yrkesfisket, synes kunna resas mot tanken att i den utsträckning som föreslås i motionen likställa alla utlänningar med svenska medborgare. Härtill kommer att bestämmelserna om utlänningars fiskerätt tillkommit i nordiskt samarbete och att föreskrifter av liknande innebörd också har utfärdats i andra nordiska länder. Som framhållits i fiskeristyrelsens och Sveriges fiskares riksförbunds remissyttranden synes det inte böra ifrågakomma att bestämmelserna ändras annat än på gemensam nordisk basis. På dessa skäl avstyrker utskottet bifall till motionen II:75.

Vad gäller motionerna I:144 och II:192 bör uppmärksammas att medborgarskapet saknar betydelse i de fall då fråga är om fiske i enskilt vatten, där fiskerätten är förbehållen jordägaren eller, på särskild grund, annan än denne. Utlänning, som t. ex. genom köp av fiskekort förvärvat fiskerätt i sådant vatten, är således inte underkastad kraven på myndighets tillstånd för sitt fiske där. Som framgår av fiskeristyrelsens och Sveriges fiskares riksförbunds remissyttranden torde flertalet hotell- eller turistanläggningar vara delägare i eller på annat sätt förfoga över fiskerätten i de vatten som anläggningens gäster önskar utnyttja. Vid dessa förhållanden föreligger alltså som regel inte hinder för fiske i dessa vatten, vare sig för svenska medborgare eller för anläggningens utländska gäster. Med hänsyn härtill bör ej heller dessa motioner vinna riksdagens bifall.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa

att motionerna

a) II:75 samt

b) I:144 och II:192

icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1968

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Alexanderson (fp), Svante Kristiansson (s), Ebbe Ohlsson (h), Erik Jansson (s), Åkesson (fp), Hansson (s) och fru Landberg (s);

från a n d r a kammaren: herrar Johansson i Torp (s), Nyberg (fp), Grebäck (cp)*, Hedin (h), Persson i Tandö (s)*, Svenning (s), From (fp) och Hammarberg (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

1. Inledning
2. Bakgrund
3. Syfte och frågeställning
4. Metod
5. Resultat
6. Diskussion
7. Slutsatser
8. Referenser